

Cestovný ruch, jeho funkcie a lokalizačné predpoklady

- premiestňovanie obyvateľstva z miesta trvalého pobytu do návštevného miesta za účelom regenerácie fyzických a psychických síl, môže ísť aj o výkon profesný (napr. pracovníci na veľtrhoch, kongresoch, konferenciách,...);
- cestovný ruch sa stal významným sociálnym, zdravotným a ekonomickým činiteľom a je jedným z ukazovateľov hmotnej a kultúrnej úrovne spoločnosti;
- v mnohých štátoch je cestovný ruch významnou zložkou národného hospodárstva;
- **význam cestovného ruchu je daný aj tým**, že druhotne pozitívne ovplyvňuje radu ďalších odvetví a sektorov, ako sú doprava, obchod, stavebníctvo, poľnohospodárstvo, bankovníctvo, telekomunikácie, kultúra a šport.
- **v neposlednom rade hrá cestovný ruch dôležitú úlohu v regionálnom rozvoji**; multiplikačný efekt cestovného ruchu umožňuje vytvárať pracovné príležitosti a finančné zdroje pre rozvoj územia.
- **cestovný ruch je odvetvím služieb malých a stredných podnikov** a zahŕňa najmä dopravu, ubytovanie, stravovanie, služby cestovných kancelárií, cestovných agentúr a sprievodcov, informačné služby, rôzne rekreačné, športové a kultúrne služby. Väčšinou ide o malé a flexibilné podnikateľské subjekty s vysokým podielom exportu, ktoré sa ľahko prispôbujú meniacim sa podmienkam na trhu. Ich ďalšou prednosťou je výrazný podiel živej práce, čím prispievajú k tvorbe pracovných miest.

Funkcie cestovného ruchu:

- rekreačno-zdravotná, kultúrno-poznávacia, vedecko-informatívna, ekonomická

- podľa odhadu Svetovej rady pre cestovanie a cestovný ruch /WTTC/ sa cestovný ruch podieľa na tvorbe HDP vo svete takmer 11 %; v štátoch Európskej únie 13,5 % a v krajinách strednej a východnej Európy tvorí 7-8 % (na Slovensku je to 2,7 %). Výškou obratu zaujíma cestovný ruch tretie miesto po obchode s ropou a ropnými produktmi a automobilovom priemysle.

Predpoklady cestovného ruchu:

- A, lokalizačné predpoklady
- B, realizačné predpoklady
- C, selektívne predpoklady

LOKALIZAČNÉ PREDPOKLADY CESTOVNÉHO RUCHU

- určujú potenciál územia rozvíjať cestovný ruch;

1. Prírodné predpoklady:

- **reliéf** – a, **členitosť územia** (čím vyššia nadmorská výška a vyššia členitosť, tým atraktívnejšie prostredie → napr. atraktívnejšie sú vrchovina a hornatina);
b, **sklon územia** (územia s rozličným sklonom poskytujú variabilitu foriem cestovného ruchu → napr. zjazd – sklon 15°, vyšší sklon u slalomárov,...);
c, **expozícia svahu** (orientácia svahu voči svetovým stranám → napr. pre zimné športy severné svahy + dlhšia lyžiarska sezóna, južné svahy – chatové osady);
- pri reliéfe je dôležitá aj estetická hodnota výhľadov;
- kontrastné formy reliéfu – jaskyne, kaňony, kras, bradlové výčnelky;

- **klíma** – a, **priemerné teploty** (rozvoj cestovného ruchu v oblastiach s vyššou priemer. teplotou);
b, **množstvo slnečných dní** (napr. pri klimatických kúpeľoch je dôležitá vysoká intenzita slnečného svitu);
c, **zrážky** (negatívne v lete, pozitívne v zime), **hrúbka snehovej pokrývky**;
- negatívne pôsobí veternosť a hmla;

- **vodstvo** – a, **podpovrchové** (atraktívne sú termálne a minerálne pramene), dôležitá je výdatnosť prameňa, jeho fyzikálne (napr. teplota) a chemické vlastnosti;
b, **povrchové - tečúce rieky** (dôležitý prítok, charakter brehu, pobrežia, stupeň znečistenia), vodopády;
- *stojaté vody – jazerá, nádrže* (dôležitý je charakter pobrežia, jeho klesanie do vodnej plochy, dĺžka pobrežia, sezónnosť);
- v celoeurópskych rozmeroch je dôležité napr. STREDOMORIE;

- **rastlinstvo a živočíšstvo** – a, **rastlinstvo** (lesy – funkcia: hygienická, zdravotná, produkcia kyslíka, upokojujúca → napr. chatové oblasti na okrajoch lesov, územie, kde je 100% lesa je menej atraktívne);
b, **živočíšstvo** (je rozhodujúce pre špeciálne formy cestovného ruchu ako je poľovníctvo, rybárstvo a ZOO);

2. Administratívno – správne (antropogénne) predpoklady:

- ide o výsledok práce našich predkov;

- **kultúrne pamiatky** – a, **hmotné** (architektúra – sakrálna a svetská + inventár múzeí);
b, **nehmotné** (duchovné dedičstvo – folklór, tradície);
- dôležitá je kultúrna úroveň (UNESCO, národné kultúrne pamiatky);
- patria tu aj festivaly, folklórne slávnosti, výstavy, športové podujatia;

- **centrálne inštitúcie** – súvisia s realizovaním zamestnaneckého cestovného ruchu (veľtrh, rokovania, medzinárodné konferencie,...);